

Kościół w Chrobrzu, fot. Paweł Bochniak

Pałac Wielopolskich w Chrobrzu, fot. LGD PONIDZIE

Figurka Maryja Niepokalana, fot. LGD PONIDZIE

Góra Zawinnica, fot. Ireneusz Gołuszka

Gmina Złota Gmina leży w południowej części województwa świętokrzyskiego wzdłuż rzeki Nidy, na odcinku od Krzyżanowic do Żurawnik. Graniczy z gminami: Pińczów, Wiślica, Czanocin, oraz z powiatami Busko-Zdrój i Kazimierza Wielka. To teren bogaty w obiekty warte obejrzenia i region, którego historia jest miniaturą dziejów naszego kraju.

CHROBERZ

Nazwa wsi pochodzi od wyrazu „chrobry”, co znaczy dzielny, przydomku pierwszego króla Polski. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1153 roku i jest zapisana w Codex diplomaticus Poloniae (Kodeksie Dyplomatycznym Polski) pod nazwą Chrober. Kronika Marcina Kromera informuje, że pierwszy gród zbudował tu Bolesław Chrobry w 1020 roku. W XIII wieku, w latach 1244, 1250 i 1254, odbywały się tu dzielnicowe wiece krakowskie (zjazdy rycerstwa). W 1290 roku istniejący zamek otrzymał młody król węgierski Andrzej, uciekinier ze swego kraju. Rok później zginął utopiony w Nidzie przez nastanych na niego zabójców.

W rejonie Chrobrza w lipcu i sierpniu 1944 roku (republika pińczowska), miała sztab I Brygada Armii Ludowej Ziemi Kieleckiej. Tam 9 sierpnia 1944 roku doszło do potyczki z wojskami niemieckimi.

Zespół kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w 1550 roku ufundował Stanisław Tarnowski, wojewoda sandomierski. W kościele do chwili obecnej zachował się jego nagrobek, wykonany przez Jana z Urzędowa lub w jego warsztacie. Na inskrypcji można przeczytać o licznych krajach do których podróżywał: Macedonii, Grecji, Syrii, Arabii czy Egiptu. W prezbiterium po stronie północnej warto obejrzeć pomnik księdza Zbigniewa Ziółkowskiego, pierwszego proboszcza który „urzędował” już w nowej świątyni, wykonany również w warsztacie Jana z Urzędowa. Te dwa nagrobki uważane są przez znawców za jedne z najcenniejszych rzeźb renesansowych w Polsce. Poza tym w skład zespołu wchodzi: murowana, kamienna brama z końca XIX wieku, drewniana dzwonnica z XIX wieku oraz ogrodzenie, murowane, kamienne z końca XIX wieku.

W mur okalający kościół wmurowany jest fragment nagrobka z 1566 roku.

Pałac Wielopolskich należy do Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Bolesława Chrobrego w Chrobrzu. Wzniesiono go w latach 1857–1860 według projektu wybitnego architekta tego okresu Henryka Marconiego. Fundatorem budowli był margrabia Aleksander Wielopolski. Pierwotnie pałac przeznaczony był na bibliotekę, którą powierzył pieczy margrabiego Konstanty Świdziński. Jednak w późniejszym czasie pałac stał się siedzibą rodu Wielopolskich. Kaplica parkowa z XIX wieku jest projektem Henryka Marconiego i jest wzorowana na kaplicy przy zamku w Książu Wielkim. Do zespołu pałacowego

Wielopolskich należą poza pałacem i kaplicą następujące obiekty: murowany chlew z 1881 roku, murowana, kamienna kuźnia z początku drugiej połowy XIX wieku, częściowo rozebrana oraz murowana obora z 1881 roku i murowana oficyna z drugiej połowy XIX wieku, poza tym murowane pozostałości bramy i mostu z XIX wieku, a także murowana, kamienna stróżówka z XIX wieku. Obecnie pałac jest siedzibą Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego i Tradycji Rolnej Ponidzia. Można go zwiedzać i obejrzeć między innymi Starożytne Skarby Ponidzia, wystawy: archeologiczną, 45 lat badań Instytutu Geografii Uniwersytetu Warszawskiego na Ponidziu, Kultura rolna XIX i XX wieku, Ikony Jadwigi Wierzbickiej, Historii ordynacji Wielopolskich i różne wystawy okolicznościowe. Poza tym Izbę Pamięci Republiki Pińczowskiej, Galerię Regionalną (malarstwo, haft artystyczny, rzeźba, stroje, sylwetki twórców, publikacje regionalne i inne) i salę balową z oryginalnymi kasetonami.

W 2000 roku w pałacu w Chrobrzu, a także na terenie parku dworskiego, ekipa filmowa Filipa Bajona kręciła sceny do filmu „Przedwiośnie”. Obecnie pałac jest siedzibą Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego Ponidzia.

Gorzelnia z końca XIX wieku powstała na miejscu znacznie starszej, jest w ogólnie bardzo złym stanie i stanowi własność prywatną.

WARTO ZOBACZYĆ

Kaplica cmentarna, murowana, kamienna z połowy XIX wieku. Murowana, kamienna **brama** wokół kościoła, z umieszczonym w murze fragmentem nagrobka z 1560 roku. Przy kościele **nagrobek Wojciecha Prus Donieckiego** z 1815 roku. Na wzgórzu **grodzisko wczesnośredniowieczne**, tam gdzie wznosił się zamek. Niestety do dnia dzisiejszego nie pozostał żaden widoczny ślad zamku, oprócz wzgórza i fragmentów podmurówki. **Figury przydrożne: św. Jana Nepomucena** (późnobarokowa rzeźba z XVIII wieku stojąca na posesji państwa Gołowskich przy wjeździe na most), **św. Barbary** (z 1747 roku), **św. Floriana** (z 1767 Roku stojąca przy kościele), **św. Mikołaja** (z 1772 roku), **figura na pamiątkę panującej epidemii tyfusu** (ufundowana przez mieszkańców gromady Chroberz, odnowiona przez Zofię Wielopolską).

PEŁCZYSKA

Między wsiami Pełczyska i Kostrzeszyn znajduje się Góra Zawinnica (317 metrów n.p.m.), będąca wyjątkowym miejscem widokowym. Na wzgórzu tym odkryto pozostałości grodu z czasów Władysława Łokietka otoczonego głęboką fosą i wałem ziemnym. Znaleździ potwierdza ciągłość osadnictwa na terenie Pełczysk. Grodzisko owiane jest legendami o walkach toczonych tu przez Łokietka przeciw wojskom biskupa krakowskiego Muskaty, czy o tunelu, który miał łączyć grodzisko z kolegiatą w Wiślicy

Na południowym stoku Zawinnicy występują bardzo ciekawe miejsca pod względem przyrodniczym. Istnieją obszary o cechach zbiorowiska stepowego, które w swoim składzie posiadają gatunki chronione. Na Zawinnicy występuje mitek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, dziwnieśń bezłodygowy i wilżyna ciernista, a także bardzo rzadka na Ponidziu goryczka krzyżowa, sasanka łąkowa, szypłin jedwabisty. Podobne gatunki występują również w Woli Chrobrowskiej. Gatunki chronione spotykamy również w pobliżu Kostrzeszyna, Odrzywołu i Lubowca. W lasach można natknąć się na ślady jelenia, zobaczyć sarnę, dziką, czy nawet daniela. Gmina Złota, a w szczególności miejscowości położone nad Nidą: Chroberz, Rudawa Stara, Nieprowice, Niegosławice, Żurawnik, to miejsca, gdzie swoje gniazda budują bociany. Nie tylko bociany białe, ale jeśli ma ktoś szczęście to może również zobaczyć bociana czarnego.

Kościół św. Wojciecha wzniesiony w pierwszej połowie XVIII wieku z fundacji Jana Pawła Peptowskiego, kasztelana wołyńskiego i jego żony Zofii, jest jedną ze świątyń najpiękniej położonych w regionie. Wyrastająca na wzgórzu budowla króluje nad wsią. Warty uwagi jest też murowana **dzwonnica** z początku XIX wieku. Na **cmentarzu** znajduje się kaplica grobowa rodu Olszowskich wybudowana w drugiej połowie XIX wieku. Kościół w Pełczyskach św. Wojciecha to budowla barokowa, murowana z nawą trójprzęstową oraz niższym prezbiterium, zakończonym półkolistą absydą. W 1888 roku kościół konsekrował biskup kielecki Tomasz Kulski. W barokowej świątyni największą wartość ma umieszczony w ołtarzu głównym, taskami słynący obraz Matki Bożej Pełczyńskiej z około 1700 roku. Madonna ma na głowie kółpak wielkoksiążęcy, a w ręku trzyma trzy złote róże. Obraz przykrywa srebrna suknia XVIII wieku. Nie do końca znane jest pochodzenie tego wizerunku. Wiadomo, że Pani Pełczyńska od wieków otaczała jest wielką czcią, o czym świadczą liczne wota umieszczone wokół obrazu. W rokokowych ołtarzach bocznych znajdują się wizerunki św. Katarzyny i św. Wojciecha patrona parafii. W środku są też liczne epitafia z XIX wieku. Obok kościoła stoi wieża z XIX wieku. Oprócz tego warty uwagi jest murowana dzwonnica z początku XIX wieku. Na cmentarzu znajduje się kaplica grobowa rodu Olszowskich, wybudowana w drugiej połowie XIX wieku.

We wczesnym średniowieczu, nieopodal obecnego kościoła na wzgórzu Zawinnica (inaczej Olbrych), stał gród z zamczyskiem. Zamek należał do księcia Władysława Łokietka, który z niego kierował wyprawami w czasach walki o tron krakowski z Wacławem Czeskim. Na przełomie XIII i XIV wieku, gród z zamczyskiem oddzielono od części zamieszkałej przez ludność. Zamek niestety zniszczyły szwedzkie najazdy. Dziś na wzgórzu stoją dwa drewniane krzyże. Ze wzgórza roztacza się piękna panorama.

PROBOLÓWICE

Nazwa wsi pochodzi od staropolskiej nazwy osobowej Probot. W XIII wieku wieś wspominano jako Probolowice. Pierwszym znany proboszczem był tu Wiesław z Probotowic. Długosz wspomina

o osadzie jako wsi rycerskiej, należącej do Piotra Gnońskiego herbu Rak. W tym czasie funkcjonował tu dwór rycerski. Około 1500 roku wybudowano drugi kościół. W czasach reformacji, w XVI i XVII wieku, oba miejscowe kościoły zamieniono na zbory. Dziś we wsi znajduje się drewniany kościółek św. Jakuba Starszego Apostoła, wspomniany już w 1326 roku. Drewniany kościółek wybudowano w 1759 roku. Jest on pięknie położony na zboczu stromego wzgórza, na skraju wsi. To budowla orientowana, ma trójnawowy, niemal kwadratowy korpus i prostokątne, trójbocznie zamknięte prezbiterium, którego szerokość równa jest szerokości nawy głównej. Od północy do prezbiterium przylega zakrystia, od południa skarbczyk. Przy nawie od strony południowej jest kruchta „porządna drewniana, razem z kościołem stawiana”. Na zewnątrz, na osi prezbiterium, znajduje się niewielka przybudówka o ażurowych ścianach, mieszcząca kamienną figurę Matki Boskiej Niepokalanej Poczęcia ustawioną na postumencie, która „jest pamiątką jubileuszu ogłoszenia dogmatu 1854–1904 i darem od młodzieży” – napisał ksiądz Wiśniewski. Kościół ma ściany o konstrukcji zrębowej, ustawione na kamiennej podmurówce i wzmocnione lisicami. Nawę i prezbiterium kryją dwuspadowe dachy o więźbie wieszarowej, o takim samym kącie nachylenia połaci oraz jednakowym poziomie okapów, a różnym kalenic, dawniej kryte gontem, obecnie blachą. Nad dachami góruje wieżyczka na sygnaturkę, sześcioboczna z arkadową latarnią pod cebulastym hełmem. Ściany od zewnątrz oszalowane są deskami „podwójnie na okładkę”.

Drewniany kościółek św. Jakuba Starszego wybudowano w 1759 roku. Na uwagę zasługuje dzwonnica, drewniana z 1760 roku. Jest też drewniany dom nr 32 z 1930 roku.

WARTO ZOBACZYĆ

Wola Chrobrowska jest wioską niezwykle malowniczo położoną wśród lasów chrobrowskich. Otoczona jest wzniesieniami i porzezaną wąwozami, dlatego będąc we wsi odnosi się wrażenie bytności w miejscowości górskiej. Niezwykle efektownie wyglądają zdjęcia robione na wzgórzach w okresie zimowym. Wola jest miejscem wycieczek oraz majówek mieszkańców Chrobrza i Ponidzia. Z dobrodziejstw unikalnego mikroklimatu, który bez wątpienia posiada wieś, korzystają także agrowczasowicze, którzy zatrzymują się w gospodarstwach agroturystycznych w Chrobrzu. Najlepszym dowodem na to, że w Woli Chrobrowskiej panuje wyjątkowo zdrowy klimat jest fakt, że właśnie w tej miejscowości ludzie żyją najdłużej na Ponidziu!

ZŁOTA – We wsi stał drewniany spichlerz dworski z 1719 roku, przeniesiony w 1992 roku do Skansenu Wsi Kieleckiej w Tokarni koło Chęciny. Drugi murowany spichlerz z elementami kamiennymi, powstał w pierwszej połowie XX wieku i stoi w osadzie do dziś. Murowaną kapliczkę Matki Boskiej Nieustającej Pomocy wzniesiono w 1899 roku. W centrum wsi stoi pomnik ku czci partyzantów II wojny światowej. W sierpniu 1944 roku, stacjonujący w Złotej oddział SS wymordował co najmniej 160 mieszkańców wsi i okolicy.

W lesie, 2 kilometry od wsi, znajduje się pomnik poświęcony dzieciom Polakom oraz pięciu zbiegłym jeńcom radzieckim, zamordowanym przez esesmanów.

WOJSŁAWICE

Drewniany dom nr 28 z około 1900 roku.

NIEGOSŁAWICE

Jedna z najstarszych **figurek przydrożnych** w województwie świętokrzyskim pochodząca z XVIII wieku. <http://chroberz.info>

Przystań Kajakowa w Chrobrzu

Amatorzy aktywnego wypoczynku mogą skorzystać ze spływów kajakowych po rzece Nidzie, które są rajem dla kajakarzy, miłośników natury oraz fotografów. To rzeka nizinna z lekkim spadkiem i leniwie płynącą wodą. Trasa kajakowa prowadzi przez malownicze, cenne przyrodniczo tereny o dzikich brzegach. Pięknie zagospodarowana, nowoczesna przystań kajakowa oraz zaplecze turystyczno-rekreacyjne w Chrobrzu, pozwala odpocząć kajakarzom płynącym na trasie Rębów – Pińczów-Żurawniki. W rzece Nidzie, w okolicach Chrobrza, żyją bobra i wydry. To również raj dla wędkarzy. W rzece występują różne gatunki ryb: szczupak, klenie, sumy, sandacze, karpie rzeczne, jazie.

Lokalna Grupa Działania PONIDZIE jest stowarzyszeniem założonym przez społeczność powiatu pińczowskiego dnia 22 lutego 2008 roku. Zrzesza osoby fizyczne i prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, mając na celu działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Lokalna Grupa Działania PONIDZIE obejmuje swoim działaniem powiat pińczowski, w którego skład wchodzi pięć gmin: Działoszyce, Kije, Michałów, Pińczów oraz Złota. Pod względem geograficznym obszar stanowi centrum krainy zwanej Ponidziem, położonej na terenie województwa świętokrzyskiego w dorzeczu dolnego i środkowego biegu rzeki Nidy. Nida płynie wzdłuż zachodniej granicy gminy Kije przecina terytorium gminy Pińczów, płynie dalej wzdłuż zachodniej granicy gminy Złota, łączy północną część obszaru zbudowaną z miocenich gipsów i wapieni z lessowym południem. Mnóstwo tu zabytków i pamiątek przeszłości, przydrożnych kapliczek i cudownej, nieskażonej cywilizacją przyrody. Lokalna Grupa Działania PONIDZIE dała się poznać, jako ważny podmiot działający na rzecz zrównoważonego rozwoju powiatu pińczowskiego. W latach 2007–2019, za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania PONIDZIE, w ramach ogłoszonych konkursów, projektów grantowych i projektów współpracy, zostały złożone 403 wnioski o wsparcie. W ramach operacji jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy otrzymali dofinansowania na podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej, budowę i modernizację infrastruktury turystycznej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz ścieżek turystycznych, renowację zabytków, organizację kursów, warsztatów, szkoleń, wydarzeń promocyjnych a także zakup publikacji, gadżetów, instrumentów muzycznych, strojów ludowych. Środki finansowe wydatkowane za pośrednictwem Lokalna Grupa Działania PONIDZIE na realizację operacji na obszarze powiatu pińczowskiego, na trwałe wpłynęły na poprawę życia społeczności lokalnej.

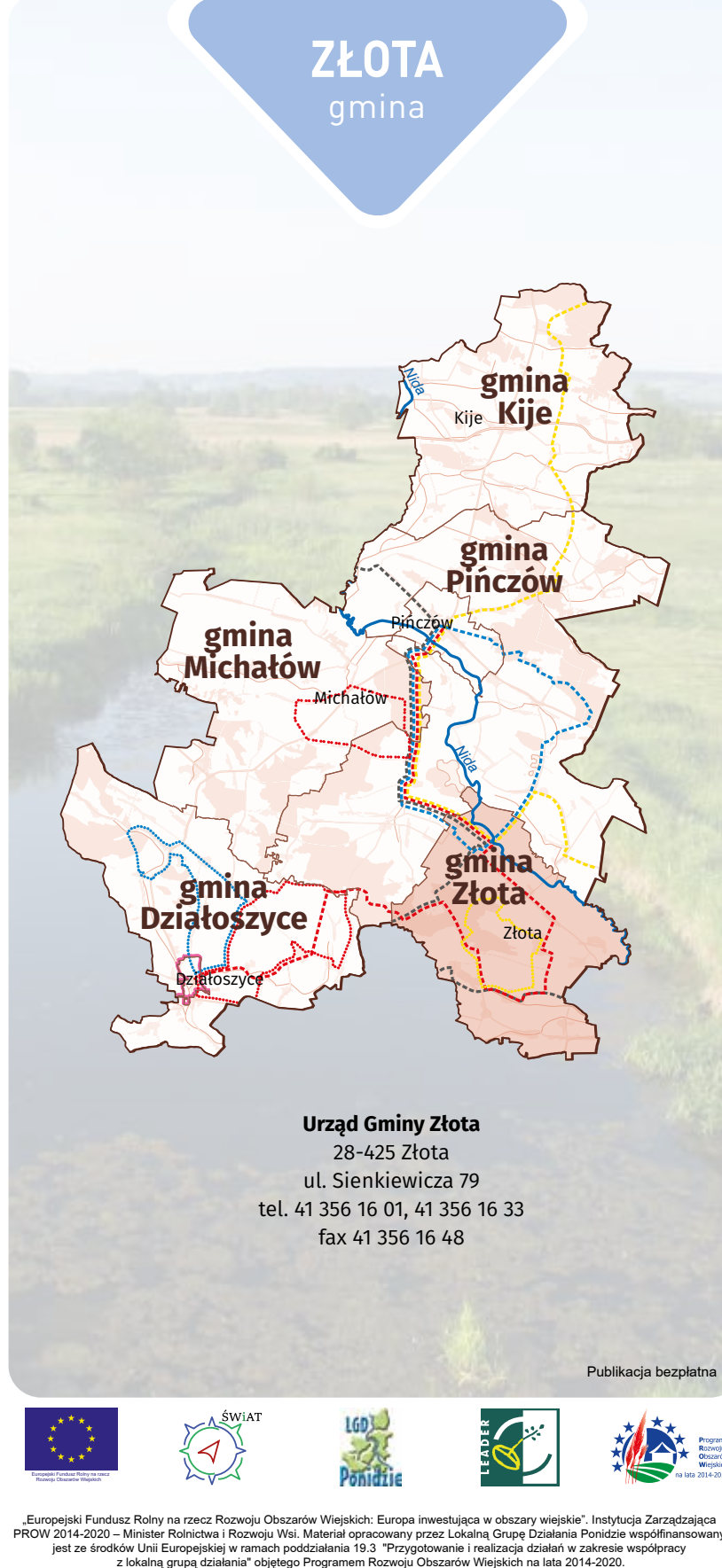
Zapraszamy do współpracy!

Lokalna Grupa Działania PONIDZIE

ul. Stabska 13
28-400 Pińczów
tel./fax 413577347
www.lgdponidzie.pl
e-mail: biuro@lgdponidzie.pl

Muzeum Regionalne w Pińczowie & Centrum Informacji Turystycznej

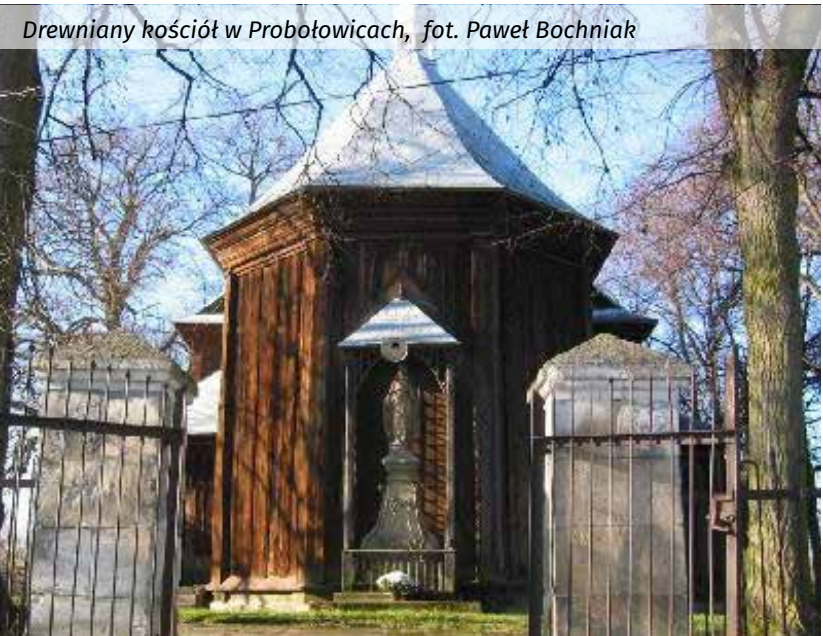
ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 2a
28-400 Pińczów
tel. 413575404

Urząd Gminy Złota
28-425 Złota
ul. Sienkiewicza 79
tel. 41 356 16 01, 41 356 16 33
fax 41 356 16 48

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie! Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Materiał opracowany przez Lokalną Grupę Działania Ponidzie współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.3 "Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Drewniany kościół w Probotowicach, fot. Paweł Bochniak

Wystawa - wykopaliska, fot. Dariusz Garlej

Spływ kajakowy Nidą, fot. LGD PONIDZIE

